

Methotrexaat

Inleiding

Uw behandelend arts en/of verpleegkundig specialist heeft met u gesproken over het gebruik van Methotrexaat (MTX) bij de ziekte van Crohn. In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van Methotrexaat en wat u moet doen bij bijwerkingen. Deze folder is géén vervanger van de bijsluiter.

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn is niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die bij deze ziektes kunnen voorkomen. Medicijnen kunnen de darmontstekingen onderdrukken, maar ze kunnen de ziekte niet definitief genezen. Na het afbouwen of stoppen met medicijnen kunnen de ontstekingen en daarmee de klachten weer terugkomen.

Werking

Uw behandelend arts schrijft Methotrexaat (MTX) voor wanneer eerdere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen. MTX wordt ingezet als immunosuppressiva; een geneesmiddel die de natuurlijke afweer onderdrukt en zo de ontstekingen in de darm afremt. Effecten zijn binnen vier tot acht weken merkbaar. Er zijn ook patiënten bij wie de behandeling pas later effect heeft. Bij goed effect wordt MTX langdurig voorgeschreven. MTX kan in combinatie met andere medicijnen worden voorgeschreven.

Methotrexaat werkt in op de vorming van foliumzuur die nodig is voor een normale celdeling. MTX is een medicijn dat door verschillende specialismen gebruikt wordt (onder andere reumatoloog, dermatoloog en oncologen).

MTX is van oorsprong een cytostaticum; een stof die de groei van cellen remt en snelgroeïende cellen doodt. Cytostatica wordt daarom vooral gebruikt bij de behandeling van kanker. Omdat gebleken is dat MTX ook op andere ziekten een goed effect heeft, zoals gewrichts- en darmontstekingen waarbij het immuunsysteem een rol speelt, is MTX ook onderzocht als medicijn voor de ziekte van Crohn. Het heeft nu een rol in de behandeling van deze ziekte als andere medicijnen niet (meer) voldoende werken. De dosering van MTX is bij de ziekte van Crohn veel lager dan bij de behandeling van kanker, waardoor de bijwerkingen ook minder zijn.

Het behandeldoel is de ziekte 4-5 jaar in remissie (géén actieve ziekte) te hebben voordat er gestopt wordt met MTX. Als het bij u niet werkt of als u teveel last heeft van bijwerkingen, adviseert de arts of verpleegkundig specialist u om het gebruik van MTX te stoppen en wordt er gekeken naar andere behandelopties.

Gebruik

MTX wordt bij voorkeur in kant-en-klare spuitjes eenmaal per week op dezelfde dag toegediend. De injectie wordt onder de huid toegediend (subcutaan). MTX toedienen is een simpele handeling die u zelf kunt aanleren. Bij eventuele problemen kan uw echtgenoot, levenspartner of de Thuiszorg dit overnemen. Injecteren na de avondmaaltijd vermindert de kans op bijwerkingen.

Uw arts bepaalt de hoeveelheid medicatie per injectie. Omdat MTX invloed heeft op de aanmaak van foliumzuur, moet u **24 uur na de injectie één tablet van 5 mg foliumzuur innemen**.

Bij de ziekte van Crohn gaat de voorkeur uit naar injecties. Tabletten worden namelijk minder goed opgenomen waardoor de werking minder voorspelbaar is. Bewaar de MTX zoals op de verpakking vermeld staat.

Mogelijke bijwerkingen

Het gebruik van MTX kan leiden tot bijverschijnselen, die van korte duur zijn of snel verdwijnen na het stoppen met de medicatie. Longontsteking is een zeer zeldzame bijwerking, maar bij verschijnselen als aanhoudende hoest, groen slijm ophoesten, kortademigheid en/of koorts moet u onmiddellijk contact opnemen met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist.

Ook is er een verhoogde kans op infecties door een stoornis in de bloedaanmaak. Hierop zal uw bloed regelmatig worden gecontroleerd. Na de injectie MTX kunt u last krijgen van:

- Ontsteking van het mondslijmvlies.
- Leverenzymstoornissen (hier merkt u zelf meestal niets van, uw bloed wordt daarop regelmatig gecontroleerd in week 2-6 en 12 weken, daarna elke 3-6 maanden).
- Misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree.
- Huiduitslag, hoofdpijn, haaruitval.

Wees tijdens de behandeling met MTX attent op de volgende verschijnselen:

- Hoge koorts boven de 38,5 graden.
- Huidafwijkingen.
- Slechte bloedstolling, blauwe plekken, bloedneuzen, hevige keelpijn met koorts.
- Zwarte verkleuring van de ontlasting, dit kan duiden op een bloeding in de maag/ darm.

Neem contact op met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist als één of meerdere van bovenstaande verschijnselen of andere lichamelijke klachten optreden.

Aanvullende informatie

- Wees matig met alcohol. In combinatie met MTX is er een verhoogd risico op leverenzymstoornissen. Advies; liever géén alcohol gebruiken.
- Als uw huisarts of andere specialist het noodzakelijk vindt u met antibiotica te behandelen, moet u altijd melden dat u met MTX behandeld wordt. Bepaalde antibiotica kunnen namelijk niet in combinatie met MTX gegeven worden (trimethoprim en co-trimoxazole).
- MTX niet gebruiken naast NSAID's (bijvoorbeeld diclofenac, naproxen, ibuprofen, hoge dosis aspirine).
- MTX niet gebruiken naast probenecide (middel tegen jicht).
- Als u anti-epileptica gebruikt, graag dit doorgeven aan de arts.
- U komt in aanmerking voor de jaarlijkse griepvaccinatie vanwege de licht verminderde afweer. U kunt hiervoor terecht bij de huisarts. Helaas beschermt de grieprik u niet voor alle vormen van griep.
- Vaccinaties met een vaccin die bestaan uit verzwakte levende virussen en bacteriën worden ontraden bij MTX-gebruik. Voorbeelden hiervan zijn gele koorts, TBC vaccinatie, bof, mazelen, rode hond (BMR) of tyfus.

Effect op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding

Als u een zwangerschap overweegt moet u dit tijdig bij uw behandeld arts of verpleegkundig specialist doorgeven. **Het gebruik van MTX in de zwangerschap is schadelijk voor het ongeboren kind! U mag dit middel niet gebruiken als u zwanger bent.**

Bij een zwangerschapswens geldt: stop met dit middel ten minsten zes maanden voordat u probeert zwanger te worden. Bij een kinderwens dienen mannen die MTX gebruiken tenminste zes maanden vóór de beoogde zwangerschap van hun vrouw met dit medicijn te stoppen. Het is dus belangrijk om tijdens deze periode en wanneer u MTX gebruikt een betrouwbaar voorbehoedsmiddel te gebruiken.

U mag ook **géén** borstvoeding geven als u MTX gebruikt. MTX wordt namelijk uitgescheiden in de moedermelk en is schadelijk voor het kind.

Tot slot

Als u nog vragen heeft na het lezen van deze folder, neem dan contact op met de MDL-arts of de verpleegkundig specialist via telefoonnummer 0492-59 59 59.

Telefoonnummers en adressen

Polikliniek Internisten

locatie Deurne

T: 0493 – 32 89 19

locatie Helmond

T: 0492 – 59 59 59

Locatie Helmond

Wesselmanlaan 25

5707 HA Helmond

T: 0492 – 59 55 55

Locatie Deurne

Dunantweg 16

5751 CB Deurne

T: 0493 – 32 88 88

Locatie Gemert

Julianastraat 2

5421 DB Gemert

T: 0492 – 59 55 55

